

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Núm. 1919 Any XXXVII
BARCELONA 8 D'OCTUBRE DE 1915

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT
10 cèntims Atrassats: 20

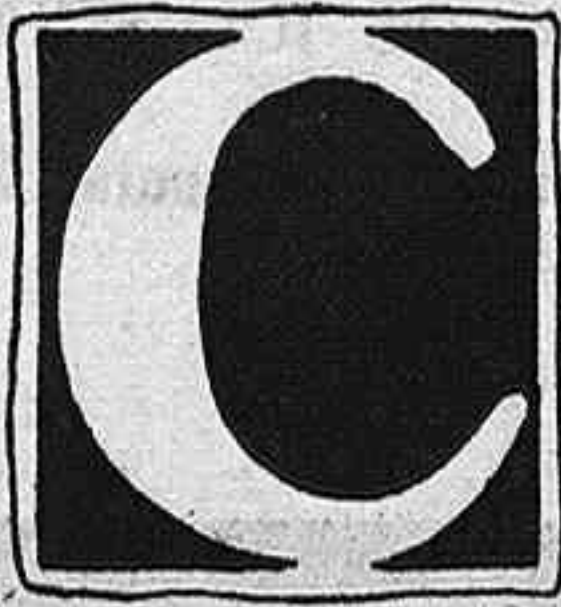

LA MORT DEL FETICHISME

El darrer ídol a punt de caure

BERRETS

COM les fulles, igual que les fulles, van caient els berrets de palla. Jo sento una petita tristesa abandonant aquest berret tan frívol i tan efímer que té ànima d'aureneta, com els berrets dusos i de feltre la tenen d'animal domèstic. I no obstant, jo hauria d'abandonar-lo sense recansa, obeint a les meves conviccions. Perque el berret de palla igualitari, trencadiç, econòmic, mercaderia a l'engros, sembla inventat per un alemany i imposat per uns homes de principis absolutament nivelladors, i nosaltres, predicadors de la democràcia en els còdics i de l'aristocràcia en les costums, com podem estimar un capell que de pol a pol marca igualitariament a tots els homes?

Veient-lo ja de color de canya, prompte a seguir rodant pel món, sense deixar en mi aquell afecte de lo que ens acompanyà en la vida, complint amb els seus destins imperdurables, penso en que dins d'aquest capell hi cab tot el nostre viure modern. Serveix per un moment fugitiu, té una elegància de cosa clàssica, de mesura definitiva; és cosmopolita i sembla nascut de les mateixes entranyes cristianes i democràtiques de la nostra societat. Si fins sembla que en la Declaració dels Drets de l'Home s'hagués decretat el seu ús! Els masons i demòcrates podríem perfectament substituir el tradicional triàngul per un simbòlic berret de palla.

I és que l'estiu resulta perfectament comunista. Quan arriba, en totes les boques sembla florir la vella sentència: «Home soc i tot lo dels homes m'és comú». I li són les robes de fil i els trajos de bany i les espadenyes excursionistes i els gelats i els amanits abominables i un universal berret de palla. Nostre Senyor Jesucrist i Nostre Senyor Kropotkine podríen mostrar el nostre capell com a testimoni de l'igualtat humana. En canvi, no he pogut comprendre com no l'han excomunicat encara els senyors *dandys*.

Mes l'hivern vetlla per la diversitat. Si l'estiu imperés, no serien possibles les aristocràtiques indumentaries i el trajo blanc, el trajo colonial cubriria perennement les nostres carns i els nostres caps uns ornaments de palla. L'hivern ens imposa la diferenciació i amb ella l'elegància heterogènea i personal. Els berrets tous de formes innúmeres i els dusos i els de copa i els de mitja copa, venen a recordar-nos que no serà mai durable la democràcia sumptuària. Perque el capell de palla representa l'instint i el de feltre la consciència i a l'ensem la

voluntat contra la fatalitat de la forma rígida, autoritària del primer. Per això, també, la disciplina militar ha cobert el cap dels soldats amb formes rígides, representatives de l'ànima de cada poble. L'alemany imposa el casc, el francès el kèpis i l'italià, líric i àgil, el capell ample i emplomassat dels *bersaglieri*.

El berret, igual que l'estil, fa l'home. Per això el de palla imposa la impersonalitat i la plebeia deixadesa del estiu, que l'hivern desfà, distribuint geràrquicament, i fins per grupus socials, els berrets. Quan avui he tornat a mostrar el meu, insolentment ample, m'he sentit més jove i han tornat els meus amics a regoneixement, fòra la decoració de munició estiuenca. Sí, sí, en els berrets podria posar-se el llegendari *nosce te ipsum*, però el berret de palla, com el cafè, com el diari, com el tramvia, com la cocota, com totes les coses comuns, fugitives i frèvols, resulta tan agradable...

Però ara, sota aquestes ales tan plenes d'ingenua pederàntia, em torno a sentir ciutadà. Amb el berret de palla un no era més que un insubstancial estiuejant. I és precis estar sempre amb la ciutat contra el camp, amb l'hivern contra l'estiu, amb l'abric contra el *taparrabos*, amb el berret tou d'ànima francesa contra el berret de palla d'ànima alemanya.

PARADOX

Del Jardí dels humoristes

SANG BLAVA

Per més que del fet que us vaig a contar han passat ja alguns anys, no per això el seu record deixa d'impressionar-me vivament. Fou d'aquells accidents de la vida que no s'obliden mai més, i del qual confesso no haver-me'n refet del tot, encara.

L'hèroe del succés va ésser un dels nostres amics, escriptor-poeta, a qui havíem posat el sobre-nom de *Flor-de-llí*.

—Jo, perquè ho sapigüeu, porto sang blava en les venes— ens deia tot sovint.—Sóc descendent del famós Huc Capeto, i tota la meva parentela està formada de comtes i marquesos. Sóc de sang blava, aquí on me veieu!...

Ja suposarà el lector que a nosaltres tant se'n sendonava això del arbre genealògic del nostre amic. Però, tant ens va empipar amb la seva «sang blava» a totes hores, que acabà per exasperar-nos a tots.

Altremet, tots el teníem per un idiota ben vestit i ningú hi creia en les proeses dels seus avant-passats. Ens feia gràcia la seva *xifladura* i l'agafavem per tema quan entre'ls companys no hi havia res més per discutir.

Un dia, al sortir tots plegats del cafè on acostuma-

vem a tenir les nostres tertulies, en el moment de baixar de l'acera, heu-s'aquí que en *Flor-de-llí* posa el peu damunt d'una pell de taronja, rellisca, amb una gran relliscada teatral, i cau de bigotis a terra tant llarg com Déu l'havia fet. Intentàrem alçar-lo, però cà!... al posar de nou el peu a terra, caigué altre cop llençant un gran gemec.

De moment, creguérem que era una broma d'ell, però al ajupir-nos per a parlar-li i ajudar-lo, un detall va impressionar-nos i ens feu posar de mal humor: per dessota del séu pit, a la banda del cor, s'escorria com un fil de sang, un petit regueró de sang... i... *la sang era blava*.

Davant d'aquesta inaudita visió, la nostra sang roja va pujar-nos al cap com una foguerada. Era l'evidència que venia a donar-nos la fè. I abans que'l nostre amic recobrés el coneixement, tots a una exclamàrem:

—Era cert, nois!... Guaiteu, ben blaval... Pobre xicot!... tant que'ns en havíem burlat!...

El desdixat *Flor-de-llí* pot-ser va entendre aqueixes darreres paraules, perquè en aquell punt va obrir un ull i ens llençà a tots una mirada de menyspreu.

Dos minuts després l'entràvem a la Casa de Socors. Allí el col·locaren ben estirat damunt la taula de operacions, i el metge de guardia li feu un minuciós regoneixement.

Els amics ens esperàvem en una saleta contigua. Enguniosos, frisant per conèixer el diagnòstic, cada segon ens semblava mitja hora. I tot esperant-nos no sabíem parlar de altra cosa:

—Vès si tenia raó!... Blava i ben blaval... Ara sí que no dubtarem mai més del séu noble origen.

Per fi, el metge de guardia tregué el nas per una porteta. Tots hi vàrem córrer:

—Què li sembla, doctor?

—No serà gran cosa, per fortuna.

—Què és lo que té?

—Res... una torçada de peu.

—Però... i la sang?

—Quina sang?

—La sang blava que li traspassava l'hermilla.

—Ah, sí!

—Vol dir que al caure no se li ha reventat cap arteria?

—Home... una arteria, precisament, no, senyor... Lo que se li ha reventat és una pluma «estilogràfica».

¡La mamá.—No surtis, nena; fica't dintre, que fa molt aire i t'encostiparies.

Carles G. Vidiella

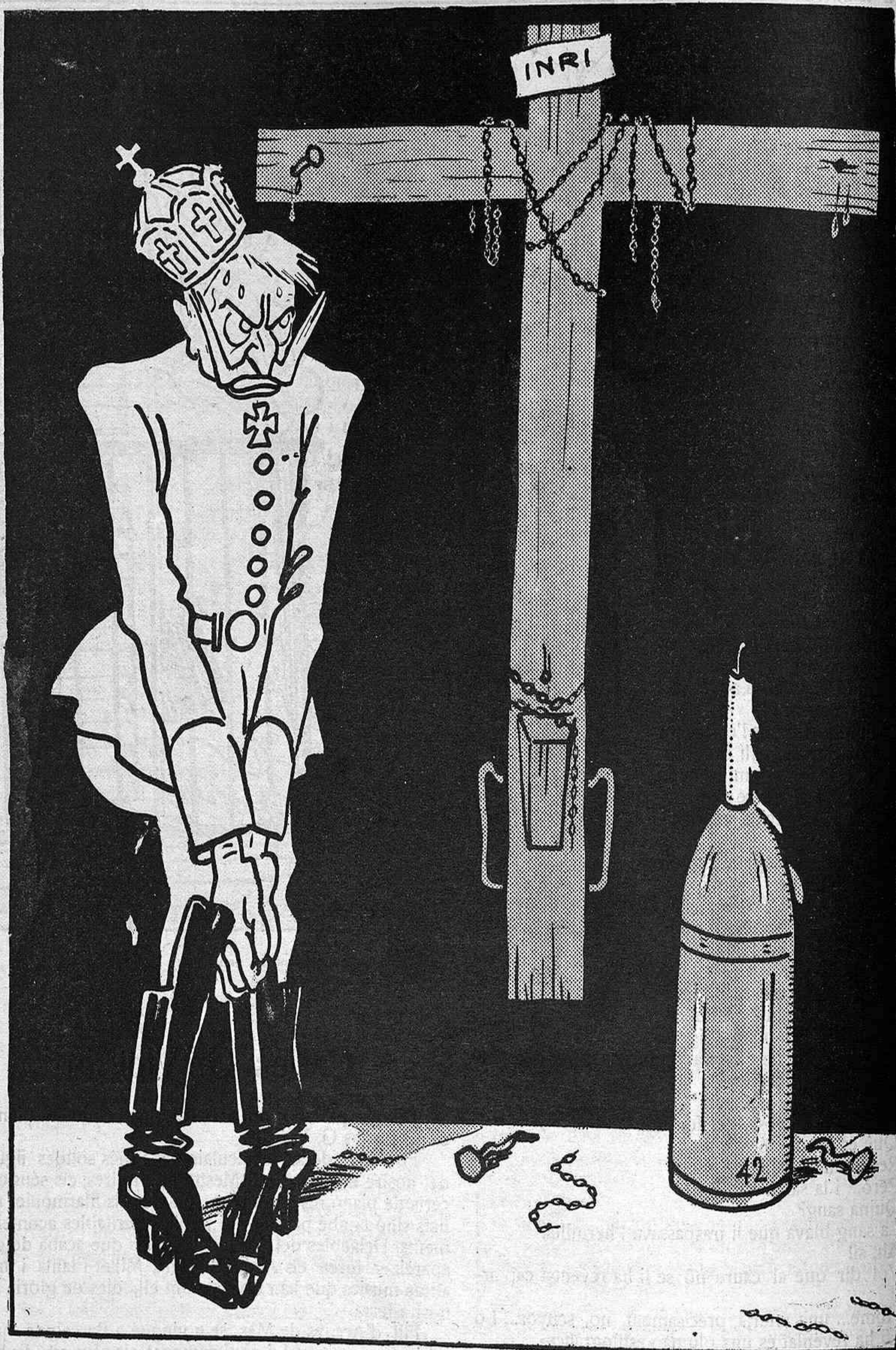
Dilluns passat morí, a Barcelona, l'eminent pianista català Carles G. Vidiella.

Fou una de les més enlairades i més sòlides figures del nostre món musical. Mestre de mestres, els seus concerts de piano resultaven, no sols per als filarmònics refinats sinó també per al gran públic, veritables aconteixements. Deixebles del excel·lent *virtuós* que acaba de desaparèixer fóren els Alió, Goberna, Millet i tants i tants altres músics que han donat, com ell, dies de gloria a la nostra terra.

Fill d'Arenys de Mar, se'n vingué a Barcelona quan tot just era un xaval, i aquí començà els seus estudis baix la savia direcció del mestre Pujol.

En Carles Vidiella era artista per temperament, per

W. EMANUEL

DEIXAT DE LA MÁ DE DÉU

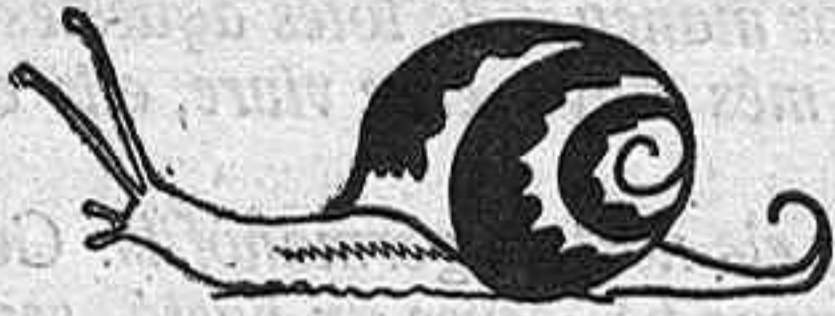
—El pillo!... M'ha abandonat!... Se'n ha anat amb els contraris!...

també fou un laboriós infadigable, un constant, condicions indispensables per a tot especialista del art que vulgui assolir els cims. Dominava als públics per les seves dues assombroses qualitats, la força i el sentiment, que li permetien interpretar, d'una manera sorprenent i personalíssima, des de les més complicades i pomposes composicions de Listz fins als més poètics i delicats passatges de Chopín.

Anà a París i, com era de preveure, obtingué allí un gros triomf; però a pesar de l'afortunada provatura, i amb tot i ésser un gran artista i un mestre consumat, digne de córrer món i de fer-se sentir per tots els públics d'Europa i Amèrica, no volgué separar-se mai més de la seva dolça Catalunya.

Ha mort als 59 anys.

Descansi en pau l'eminent pianista català.

L'última

La data dos de octubre de mil noucents quinze s'haurà de gravar en lletres d'or en els llibres de la tauromaquia i sobre les portes dels seus temples.

Aquest nou cavaller que corre pel món lluint els seus vintiún anys, cobert d'or i de sedes, aquest cavaller que domina als pobles, que fa caure les més ferèstegues besties a l'empenta victoriosa de son acer, aquest conqueridor de donzelles i matrones a les que encatarina amb les seves tercerilles i el seu coratge i amb la gracia en moure la qua, comparable sols a la dels ratolins, ha arribat, en la data abans esmentada, a assolir la victòria definitiva, conquerint i desflorant a la donzella encantada, a la que havia menyspreuat a llegendes de lluitadors esforçats i de artistes distingits.

Llaor a l'hèroel!

Vostès saben lo que era la plaça de toros de Sevilla? En ella se judicava tot, se pesava tot, adarm per adarm. I quan tot era pesat i repesat, aleshores se deia:

—Molt bé! M'ha agradat això i allò i lo altre i lo de més enllà, però m'hi falta un no sé què... què vol que li digui!

Aixís l'esquerpa judicava a tots els cavallers amb qua, els donava lo seu i no's casava amb ningú.

I que no eren pas *peixi minutis* els que arribaren allí cercant la victòria, no; eren hèroes afamats, el nom dels quals ha quedat immortalitzat. Es deien Frascuelo, Tato, Lagartijo, Gallo, Espartero, Reverte, Guerrita, Bombita, Fuentes, etc., etc. Cap d'ells conseguí la victòria definitiva sobre la verge plaça sevillana.

I com se'n reia la tal plaça de les altres de la península que s'entregaven a qualsevol, àdhuc als novillers!... Però les torres més altes també cauen, un dia o altre caurà la Giralda, i la plaça sevillana en dos de octubre de mil noucents quinze s'entregà a don Josep Gómez i Ortega (a) Gallet, i li digué:

—Soc teva, pren-ho tot!

Aleshores el Gallet li tallà l'orella.

Ja no hi han places verges en l'Espanya!

Vaig a llegir *The kon Leche*.

La presa de Varsovia

Ja feia dies que en Sarret venia fent lo mateix en tots els bars de Gracia.

Diuenge al vespre va volguer repetir el truc en un cafeti del carrer de Salmerón, però aquest cop el tret li va fer eixida per la culata.

S'assegué a una taula de la acera—diguem-ne la *terrasse*, que fa més bonic,—i allí, tot prenent un cafetó de quinze cèntims, començà a parlar de la guerra amb altres consumidors de la mateixa taula.

—La retirada russa?... Voleu sapiguer com ha anat la retirada russa?—digué en Sarret.—Doncs és molt senzill.

I al dir això agafà el platet del sucre i la cullereta, i els posà damunt del marbre un xic separats l'un de l'altre.

—Veieu?... Aquest plat és Varsovia... Teniu, posem-lo aquí. I aquesta cullera és Ivangorod. Els austro-alemanys venen d'aquí baix i van pujant cap a Varsovia, els uns ataquen pel nord i els altres pel sudoest; indispensablement s'hauria trobat entre dos focs. L'evacuació era obligada. Tenim, doncs, una plaça forta de menys, una ciutat que pels russos ja no compta... Veieu?... Fòra Varsovia!... Fem-ne cas omís.

I al dir això, en Sarret, es ficà el platet metàlic a la butxaca.

—Ara ens queda Ivangorod—prosseguí tranquil·lament el nostre estratega.—Havem dit que Ivangorod era aquesta cullereta, oi?... Doncs, bé, aqueixa plaça hagué de sofrir les mateixes conseqüències. Encara pitjors. Veieu?... Menaçada per onze cossos d'exèrcits enemics i atacada per tres punts diferents, l'assalt havia d'ésser forçosament un èxit... Per això el Czar va fer molt bé de suprimir-la. Els russos l'abandonaren, i ja tenim l'altra fòra de combat.

I la cullereta anà a fer companyia al platet dins la butxaca del bèl·lic orador.

Al cap d'una estona, en Sarret deixà els quinze cèntims del cafè damunt la taula i es disposà a marxar. Però vingué el moço, que l'havia estat espiant, i donant-li un copet a l'espatlla li digué acompanyant a les paraules un irònic somriure:

—Dispensi, però no m'ha convençut la seva *retirada*. Haurà de *puginar* trenta cèntims més per Varsovia i cinquanta per Ivangorod.

RENEG

Hotel que's tanca

No'ns atrevim a negar que havíem sigut uns viciosos en lo que de l'anar al llit tart se tracta, lo que hi ha és que'ns en hem corretgit. Ja sé lo que diràn: Qui no vol creure a la bona mare ha de creure a la pell de cabra.

En fi, sigui com sigui, el cert és que servidor s'ha corretgit i que ja no surt de nits, però com que sempre queda alguna cosa de lo que s'ha tingut, a mi de les meves aficions de noctàmbul m'han quedat una colla d'amics que encara se senten inflamats per les flames de l'afició a

dormir de dia i vetllar de nit com els habitants de la Lluna d'en Morató redactor-jefe de la *Veu*.

A un d'aquests amics he trobat i m'ha explicat una història molt vida barcelonina.

El nostre amic acostuma a agafar el primer tren que surt cap a Sarrià (no's pensin que sigui en Tàtaret) i mentre espera l'arribada del convoi enraona amb el vigilant.

L'altre dia ambdós amics contemplaven la munió de gents dormides en les cadires de la Plaça de Catalunya.

El noctàmbul per vici digué al noctàmbul per força:

—Carai! Això sembla un hotel.

—Oh! i encara no ho sab tot. Que's pensa que són tot trinxes els que venen a dormir aquí? I cà! Miri an aquell l'haig de cridar a les quatre, an aquells dos a dos quarts de cinc, als altres a un altra hora. Dónen propina i tot.

Els trinxeraires són els que venen al hivern. I que dormen dur. Ni pluges, ni trons, ni cops de xuxo els hi fan res. Maleitsia. I el mal és que aquest hotel estinenc aviat s'haurà de tancar.

ESPURNES DE LA GUERRA

Amb motiu de la guerra han quedat ben determinats una mena d'homes, que forma la família dels neutrals i que an el fons no són més que germanòfils.

El tipus de germanòfil no és que s'hagi criat amb la guerra. Abans de la guerra ja hi era, i si no hi hagués Germania també hi seria.

*El tipus de germanòfil molts cops va de pares a fills. El puguen an els bolquers de la prudència i el crien amb el biberó de la més metòdica templança. El tipus de germanòfil no va a cap estudi que no li ensenyin el *Fleury*, que no tingui de portar uniforme, que no'l rapin, que no'l pesin cada setmana, que no li mesurin el menjar, que no vagi a la comuna per turnos, tant si en té ganes com si no'n té ganes.*

El germanòfil, quan té deu anys, li ensenyen de tallar cupons. En lloc de deixar-li veure estampes, li donen unes estisorès i li diuen: «Talla, fill meu, que tot lo demés són cabories». Així que té quinze o setze anys el fan estudiar per enginyer, i com que no sol ésser gaire enginyós diuen que no té salut i deixa córrer la carrera. Així que'n té vint l'envien a França. No veu més que'ls bulevards, conquesta a les desgraciades que se li posen a mà per un preu mòdic i... diu que la França està perduda. L'envien a estudiar l'alemany; no l'aprèn, ni l'entén, ni ganes, i així que s'ha avorrit prou temps arriba a Espanya, diu bé de Alemanya, es casa, té fills amb ordre, es torna més prudent de lo que era i cria criatures germanòfiles.

Aquest tipus, és clar, com que està bé, com que talla cupons, com que és ric, vol ordre, sobre tot ordre, i l'ordre per ell vol dir que no'l destorbin, que no l'inquietin, que'l deixin cobrar, que ningú es planyi de res de lo que passa, que'l que parli de llibertat el tanquin sense fer soroll, que no revolucioni ningú i el que revolucioni, garrotada!, i com que veu que'ls de la garrotada viuen al nord, ell se fa del nord. Tot lo que ve d'aquell nord vol dir ordre, mètode, disciplina i conservació, i per ell no hi ha res tan sagrat com

lo de conservar els seus interessos, encara que's reventi tot lo dels altres.

Això sí, com que ell és prudent, per no haver de tenir discussions, diu que és neutral, res més que neutral, però amb aspiració a que guanyin els seus. Com que és mandrós an el discutir, no vol que li parlin de la guerra; com que és poruc i no vol disgustar-se, no llegeix més que'ls periòdics que tranquilitzen el seu esperit, i com que és curt, així que's discuteix li agafa mal de cap i se'n va.

Aquests homes formen una llegió, que si no n'hi hagués d'altres que's bellugessin, la nació on s'arrelessin seria un llims, seria un bany-Maria.

Quan són vells, es tornen sorruts. Són dèspotes, són exigents, es planyen de tot, tanquen la dona, no donen mai llibertat als fills, es fan de la Defensa Social, alaben la pena de mort, van a missa si és prop de casa, paguen una campana de poc pès, es fan un panteó de viu en viu, manen, sobre tot manen, i de totes aquestes pràctiques que els fa passar més anys sense viure, ells en diuen disciplina.

Aquests són els nostres germanòfils. Gent que diu que el món no pot anar bé «sense un bastó, sense un bon bastó», una guardia de nits amb bastó, que'ls guardi la caixa i el dormir, i aquest sereno, amb bastó, el veuen simbolitzat amb Alemanya.

XARAU

CASTIDAD, VIRTUD Y VICIO, per Max Kröfföski.—Sembla impossible que la literatura del Nord sigui capaç de produir obres tant regositjades i amenes com les d'aquest autor; per més que no desmenteixen la seva filiació, doncs en elles la gràcia hi és de pura forma. Tot fent broma, fent broma, pica a fons i embesteix problemes de capital importància. Difícilment es trobaria un llibre de disquisicions amatories que sigui tant interessant, tant original, tant pulcre i tant sincer. L'autor no's deixa res en el tinter; i tot, fins els grans atreviments que'ns conta, es pot llegir sense escrupol, gràcies a que les seves audàcies porten ropatge de bellesa.

LA CARTA DE NAVEGAR, per Frederic Soler (Pitarra).—Es la primera edició de una comèdia en tres actes i en vers, estrenada l'any 1889 en el Teatre Català (Romea).

No és de les obres més genials del fundador del nostre teatre, però mirada baix el punt de vista del comediógraf traçut no deixa de tenir un positiu interès la seva lectura. Ademés, els col·leccionadors de les obres d'en Pitarra agrairàn als editors la publicació d'aquesta comèdia inèdita.

ACTUACIÓN DEL COLEGIO DE MÉDICOS DE BARCELONA EN EL ASUNTO DEL ABASTECIMIENTO DE AGUAS.—Discurs llegit pel seu autor, el Dr. don Antoni Bartumeus Casanovas, president del esmentat Col·legi.

EL NUEVO RÉGIMEN.—Revista porta-veu del federalisme espanyol. Acaba de publicar-se'l número 2, corresponent a juliol.

MEMORANDUM.—Escrit de protesta contra el Govern en la qüestió econòmica catalana. Aquest Memorandum el dirigeix al públic el Consell Superior del Foment del Treball Nacional.

SEPT SCIENCIES

Enric Borrás

Va nèixer actor. S'ha fet actor. Heu's-aquí en una sola línia tota una biografia. Però, ja comprenem que això com que diu massa, no diu prou. L'Enric Borrás és actor per antonomasia; és l'acumulació de totes les forces naturals i creades que contribueixen a formar un actor.

Tenim ja definit en Borrás científicament. I és tant en Borrás lo definit, que sa individualitat abarca la perfecció de l'especie. Què és en Borrás? Un actor. Què és un actor? En Borrás.

Si va nèixer actor, ha sapigut fer-se actor. I això ja és son art.

No ha desaprofitat les meravelloses condicions de que la naturalesa va plaure's en dotar-lo, i repugnant-li el paper de fill pròdig de sí mateix, conreuà son hort, i avui, sota l'ampla serenitat del cel, els fruits saborosos de sa cullita li paguen el noble esforç conreudor i fèrtil.

L'Enric Borrás té el secret de les interpretacions passionals i de les grans emocions que torturen l'ànima de la humanitat. Tràgic eminent, la força de son temperament artístic assolí en la tragedia altures de genialitat i quan, per propis mèrits de son art noble, quedà *classificat* ver artista menyspreudor de gabies, se'ns presentà meravellós actor de comedia.

Son art és ampli, universal, complexe. Resideixen en ell, en potencialitat desperta, totes les escèniques facultats, i errats anaven els que volíen posseir son secret i classificar-lo. Perque ell, rient, extén les ales, obre el vol i... oh, santa llibertat del aire, sobre la verdor dels camps!

En Borrás, que sab fer tragedies i comedies i és, en les taules, dominador de multituds, és, com amic i ramblista, afable, apacible i modest. En fi: un jovincel alegre, com diria l'Iglesias, però aquesta vegada amb més raó.

Es tan portentós aquest home-actor que, si volguessim parlar-ne més, encara ens acabaria els quartos. El públic, per a aplaudir-lo, se'ls gasta ben content.

I nosaltres li alabem el gust.

Hi hagué a la sala una marcada expectació i un llarg aplaudiment al aparèixer a escena la Elena Jordi, habillada amb una elegància tota audaciosa i distingida. Era com una renovació de les amistats antigues feta davant del marc més decoratiu i refinat amb que l'Alexandre Soler enquadrava l'espectacle del vaudeville. Fet i fet el vaudeville no'n té d'espectacle si el propi espectador no's porta ell mateix un xic del *amaniment*. I dissabte passat al «Espanol» el públic ne duia com un bon noi golut i trapacer que, després de forçades abstinències, vol vagament assolir quelcom que no defineix prou bé i que no és més que una indigestió. Boi esperant l'indigestió el públic de vodevil ompla el teatre i subratllant la malícia amb la rialla i tenint, galant i lleminer, per a cada *pantorrilla* una aclamació, se va fabricant èxits per a que no l'enredin del tot.

I un d'aquests èxits que un dia que està de bones fabrica el públic de vodevil, si té moltes ganes de riure, és el de *Una senyora de compromís*, dels senyors Keroul i Barré, traduït per en Salvador Vilaregut. Si no hagués sigut que tan mateix el públic estava per riure i vol que *això del vodevil* (vol dir: les dones en camisa) duri encara una mica més (penso que no massa) ja' els hi asseguro que aquesta senyora té un compromís tan serio que no se'n surt pas!

Val a dir, perquè és veritat que en Font estigué graciosíssim i que la Jordi, que lluï trajos exquisits, matitzà moltes situacions amb una gracilitat del tot escaienta. Llàstima que no sàpiga riure! La presentació escènica molt cuidada, com desitjariem veure-la en teatres de major importància.

No va això per el teatre «Romea» on la companyia Plana-Llano (els còmics castellans ne diuen *la compañía lisa*) presenta el seu repertori amb una dignitat del tot elogiàble. Ja és sapigut l'èxit assolit per aquesta companyia en sa darrera temporada. Les poques funcions que porten donades en la present fan preveure una agradable continuació.

Fins ara porten estrenat solament *Papaito*, una defectuosa traducció de la exquisida comedia francesa *Papá*, de Flers i Callaïbet. D'una dolça tonalitat plàcida i a voltes melangiosa, l'obra se presta a una interpretació curosa i ben matitzada. I aixís fou la que li donà la companyia Plana-Llano que veu totes les nits molt concorregut el teatre «Romea».

Lo mateix pot dir-se del «Novedades» on en Borrás després de demostrar, creiem que per sempre més, que és un meravellós actor de comedia, ha ofert unes representacions de *Tierra Baja* per a donar lloc a una nova revelació meravellosa: la molt gentil Catarina Bàrcena, la dels grans acerts en les comedies, la dels matços suaus, femenins i sobtills, és també una gran actriu dramàtica plena d'emoció, de vigoria i de robustesa sentimental. La seva creació de la *Marta* del drama d'en Guimerà, marca en sa carrera una fita gloriosa.

En *El Místico*, que representà en Borrás amb una sobrietat artística rigurosa, l'entusiasme del públic fou extraordinari.

A la Catedral del Melodrama segueix en Rojas fent proeses amb la seva companyia, no obstant i els *Veinte años de amor y locura*. ¡Ja és resistència?

El públic del «Bosque» va rebre molt bé la companyia dramàtica catalana-castellana de l'Enric Giménez. Tant la funció del dissabte com les del diumenge se vegeren molt concorregudes i els aplaudiments anaren a dojo.

Per al dijous que vé s'anuncia la primera estrena en català, que serà, segons notícies, un drama en tres actes del aplaudit autor de *Els jambus*, Juli Vallmitjana.

Segueixen per ara molt animats els teatres sarçueleros, debent nosaltres marcar amb el n.º 1, seguint aquella imparcialitat que ha sigut, és i serà mestressa de les nostres crítiques, al «Tívoli» que, ¡dixós ell! està fent la primera pesseta. L'Anselmo Fernández hi celebrà son benefici i no'n vulguin més

d'aplaudiments i èxit i cables i tot lo que pot ésser grat a un beneficiat.

Al «Cómico» anuncien per a demà *Sybill*, «grandioso éxito mundial». ¿Vol dir?

Per ara, no'ns podem queixar. Els teatres estan animats, que Déu-n'hi-dò; tot són èxits i ovacions i aplaudiments. La temporada se presenta bé i els empresaris tots són amables. Veïam, veïam si encara acabarà malament tot això.

F.

Poca cosa hi ha que registrar aquesta setmana en la nostra vida deportiva.

Passat del segon partit *Barcelona-Espanyol*, que's verificà diumenge passat, tot lo demés... *palla*.

Aquest partit sí que fou, sinó superior, quan menys bastant interessant. Els de la samarreta blanca i blava o siguin els del *Espanyol*, volien pendre revenja de la derrota del partit anterior i feren tot lo imaginable, jogant *horrores* (com diuen ara) sense poguer fer ni un sol *goal*.

I a fè que l'ocasió era oportuniíssima, car l'equip blau-grana o sigui el *Barcelona*, se presentà sense en Massana i sense en Peris, i si bé aquest segon fou ben substituït per en Morales que és un xicot que val molt, en canvi, el primer fou bastant mal substituït per en Baonza, que no sabem que és lo que deu tenir de mig-cente, càrrec importantíssim en un *team*, car pot dir-se que sosté el pes del joc, repartint-lo.

Afegeixi's an això que en la primera part, per mor d'una traveta an en González, el *referé* feu retirar an en Baonza i es quedaren els barcelonins amb deu jugadors; i vegi's si, moralment, no és una victòria pel club blau-grana el resultat de zero a zero que donà el partit.

Durant el mateix, com ja hem dit, els espanyols jogaren molt i dominaren a estones, però els barcelonins encara que els manqués un jugador, saberen dominar també molts ratos i fins en unes *mans* d'en Sanpere que ocasionà un *penalty* pel *Espanyol*, saberen ésser lo suficientment nobles per a tirar-lo fòra.

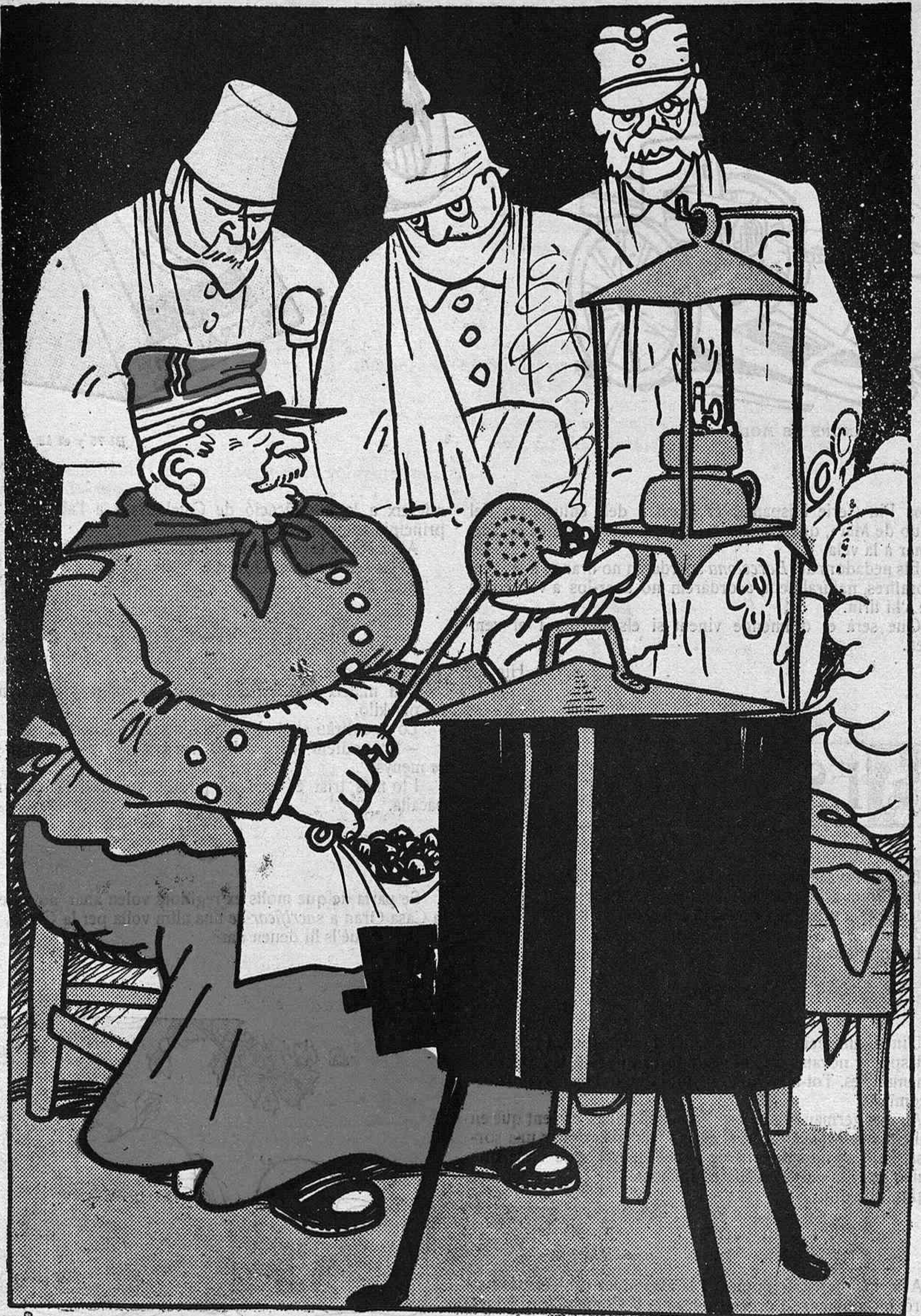
La mala interpretació que donà el *referé* senyor Forns a una arrencada dels barcelonins, declarant-la *off-side*, quan no ho era, li valgué una *grita* del públic i una *guasa* continua durant el final del partit. De totes maneres trobem que se'n feu un gra massa, ja que en Forns no's portà pas del tot malament en el reste del partit.

Pel demés, serà qüestió de que comencin els partits més aviat, car els dies s'escursen i els pobre jugadors acabaran per no veure-hi *pilota* a les fosques.

Aixís acabà el segon dels dos eterns rivals, (que deia un periodista). Ara preparem-se a veure diumenge vinent el partit inaugural de la temporada que la «F. C. C. F.» ens prepara, entre una selecció de jugadors del Centre Espanya i una selecció de catalans.

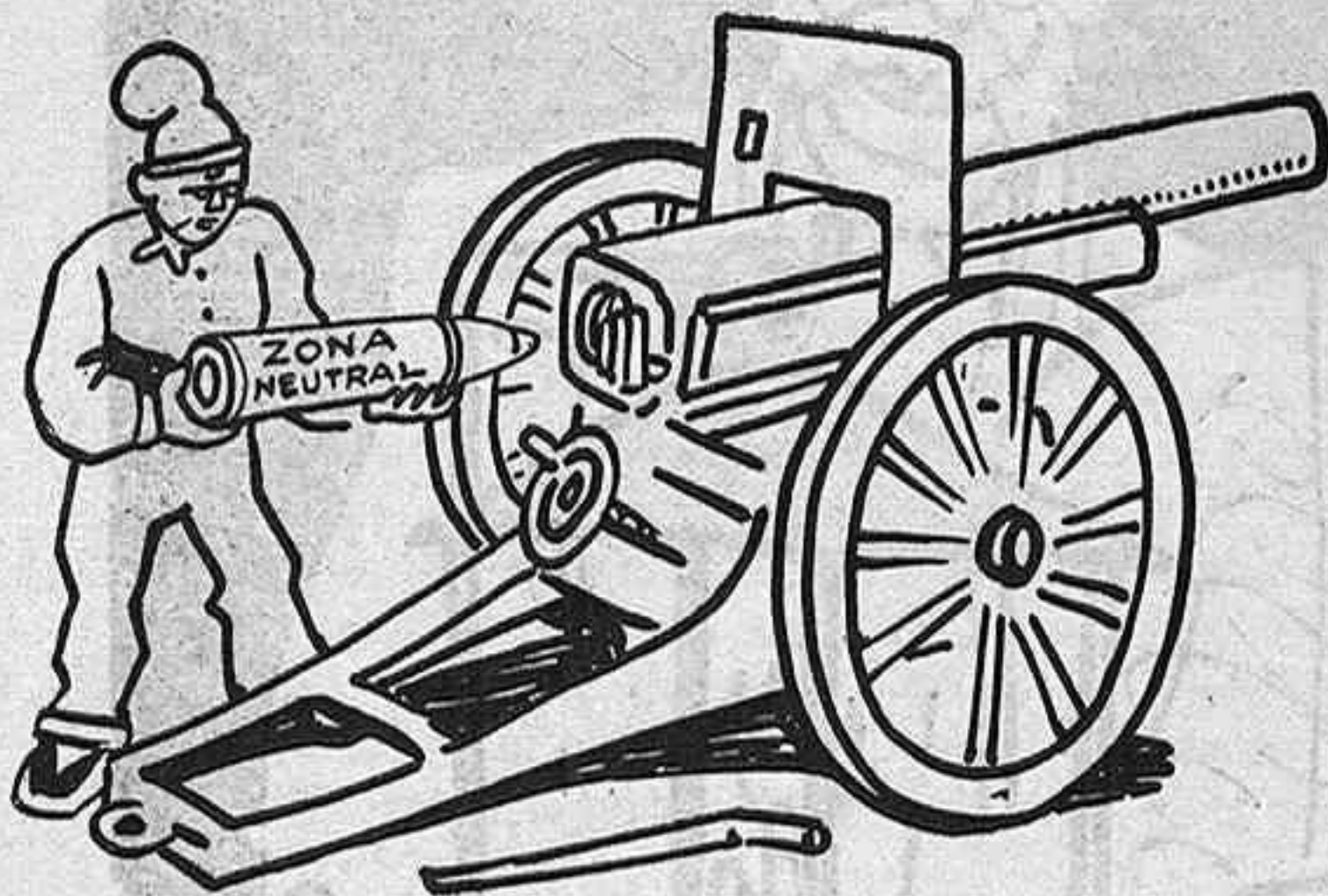
Com ja deiem passat d'això del foot-ball, apenes hi ha res més, com no sia una cursa de *motos* per equips d'aquí a Argentina *ida y vuelta*, que resultà quasibé una excursió; no és pas gran cosa.

Com tampoc és molt important lo de les regates de vela del «R. C. Marítim», regates que com de costum tenen tantes proves com ganes de córrer els balandristes. Emperò no estarà de més que fem constar que la primera prova de la Copa Comas (serie internacional) la guanyà l'*Apache* i la de la

LES CASTANYES D'EN JOFFRE

—Apa, minyons, no us podeu queixar que són calentes i grosses.

CANONS DE MODA

Copa Piu (serie Hispania) el *Horitzó* dels entusiastes del «Club de Mar», que cada dia se fiquen més endins en l'art d'anar a la vela.

Els nedadors del *Barcelona* acordaren no tirar-se a l'aigua, i nosaltres, naturalment, acordarem no anar-los a veure fins que s'hi tirin.

Que serà el diumenge vinent si els núvols i el vent volen.

HIP

En una revista madrilenya, el senyor Pérez Galdós publica un vibrant article parlant de la guerra. En ell diu que Alemanya ja està vençuda i que arribarà el dia de la reivindicació de Bèlgica.

Estem d'acord.

L'incomunicació en que's tancà França durant dos dies, va despertar novament i amb més força que mai, la febre dels comentaristes. Tot-hom ho savia tot i ningú deia res amb sentit comú.

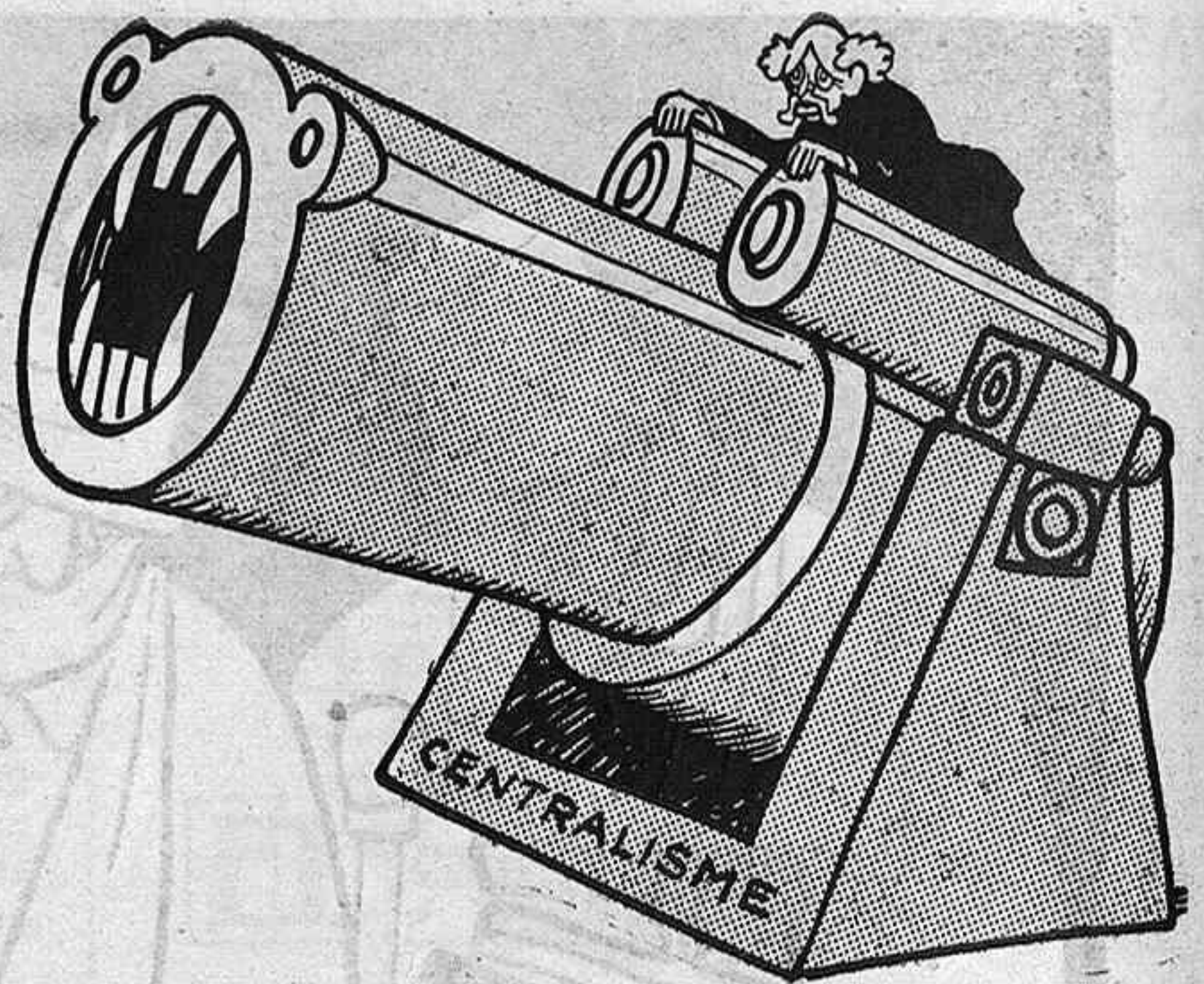
Alguns germanòfils se les prometien felices creient que en Guillem anava a esmorçar a París i ens volia donar una sorpresa. Però el més divertit és aquell senyor que creia que «d'això en té la culpa en Blasco Ibáñez».

¡Molt bé diu!

A la manifestació popular i la assemblea projectades per al pròxim diumenge i organitzades per la Comissió pro zones neutrals, que prometen revestir una gran solemnitat, s'assegura que hi pendrà part tot-hom sense distinció de partits.

Aqueixes solidaritats sempre resulten simpàtiques.

Nosaltres ens hi adherim encara que sols sia per lo que's

El 75 y el 42

refereix a la dignificació de Catalunya i a l'afirmació dels principis autonomistes.

Ah, i sobre tot per lo que'ls actes tenen de protesta.

Al carrer contra el Govern?

Som-hi!

Maleïda guerra!

Tan mateix el preu del bacallà ha sofert un augment de ral per kilo.

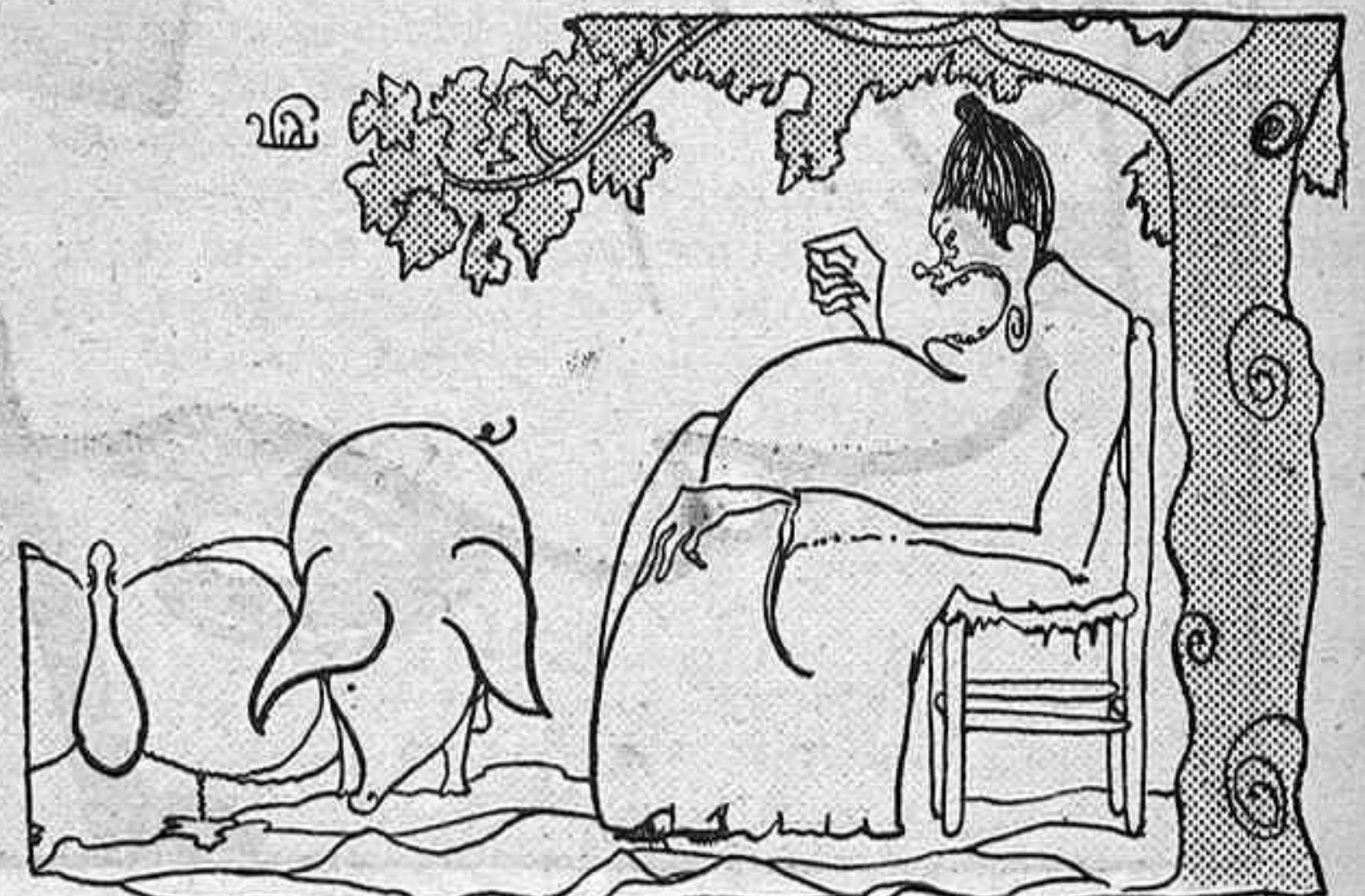
Lo que diràn els pobres aixís que se n'enterin.

—No podíem veure al Kaiser, i ara encara el podrem veure menys.

I lo més trist és que no podran veure al Kaiser... ni al bacallà.

Se parla de que molts ex-regidors volen anar novament a la Casa Gran a sacrificar-se una altra volta per la Ciutat.

Però ¿què'ls hi deuen dar?

SUBSISTENCIES

—El bacallà a 60, les mongetes a 30, les patates a 20... Ai, senyor!... tot s'apuja!...

Diàleg amb un prohom. (Pronombre, segons traducció d'en Pich.

- I doncs, això de l'Exposició?
- Està paralitzat.
- Però no deien?...
- Deien... però cà! Angunies per a nosaltres, vet-aquí.
- Home, vostè rai que li faràn un monument.
- Cregui que si no fós per això...

Entre les mil i una coses que'ls passatgers distrets s'han deixat oblidades, aquests dies, en el tramvia hi consten:

«Unas gafas y un crucifijo».

De qui deuen ésser?

Les *gafes*, si són negres, deuen perteneixer al «Senyor Esteve».

El sant-cristo, si és gros, an en Prat de la Riba.

Déu ésser el *sant-cristo gros* que vol alçar diumenge a l'Assamblea.

L'incommensurable Pich ha declarat que's vol retirar uns quants dies a la vida particular.

Per executar aqueixa funesta resolució alega que «su salud se halla algo quebrantada».

— Sabeu què és això? — deia un que coneix molt al il·lustre electricista. — Es el disgust de pensar que ja no li queden sinó tres mesos de regidoria.

Efectivament, a tots els passa lo mateix: Així que se'ls acaba la breva, tots els mals els venen.

Llegim en *El Dia Gráfico*:

«Hoy hemos hecho un descubrimiento».

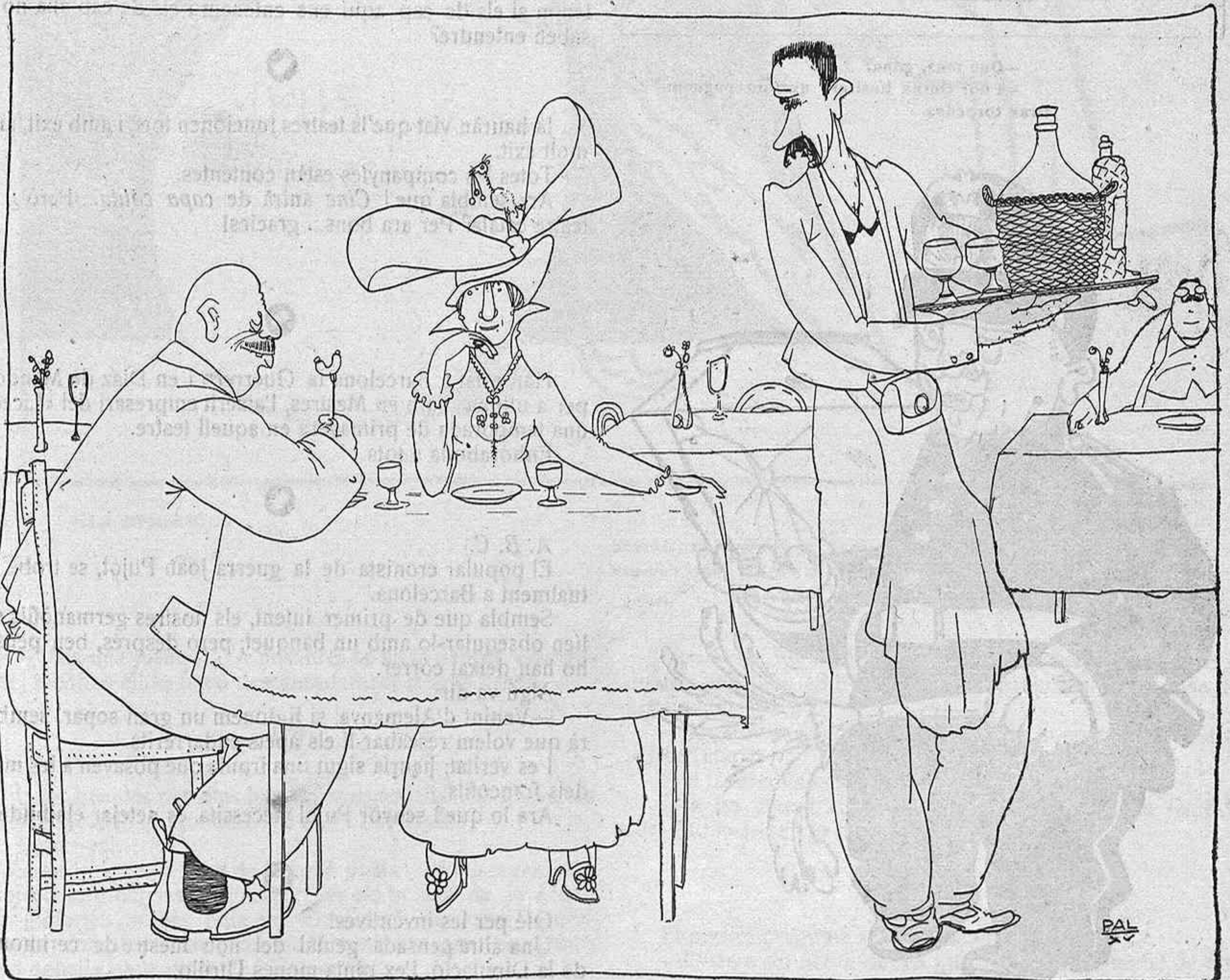
Cà, home, call! No pot ésser!

Se troba a Barcelona l'eminent pintor Sorolla. Diuen que ve cercant paisatges i tipus de Catalunya.

¿Tipus de Catalunya?

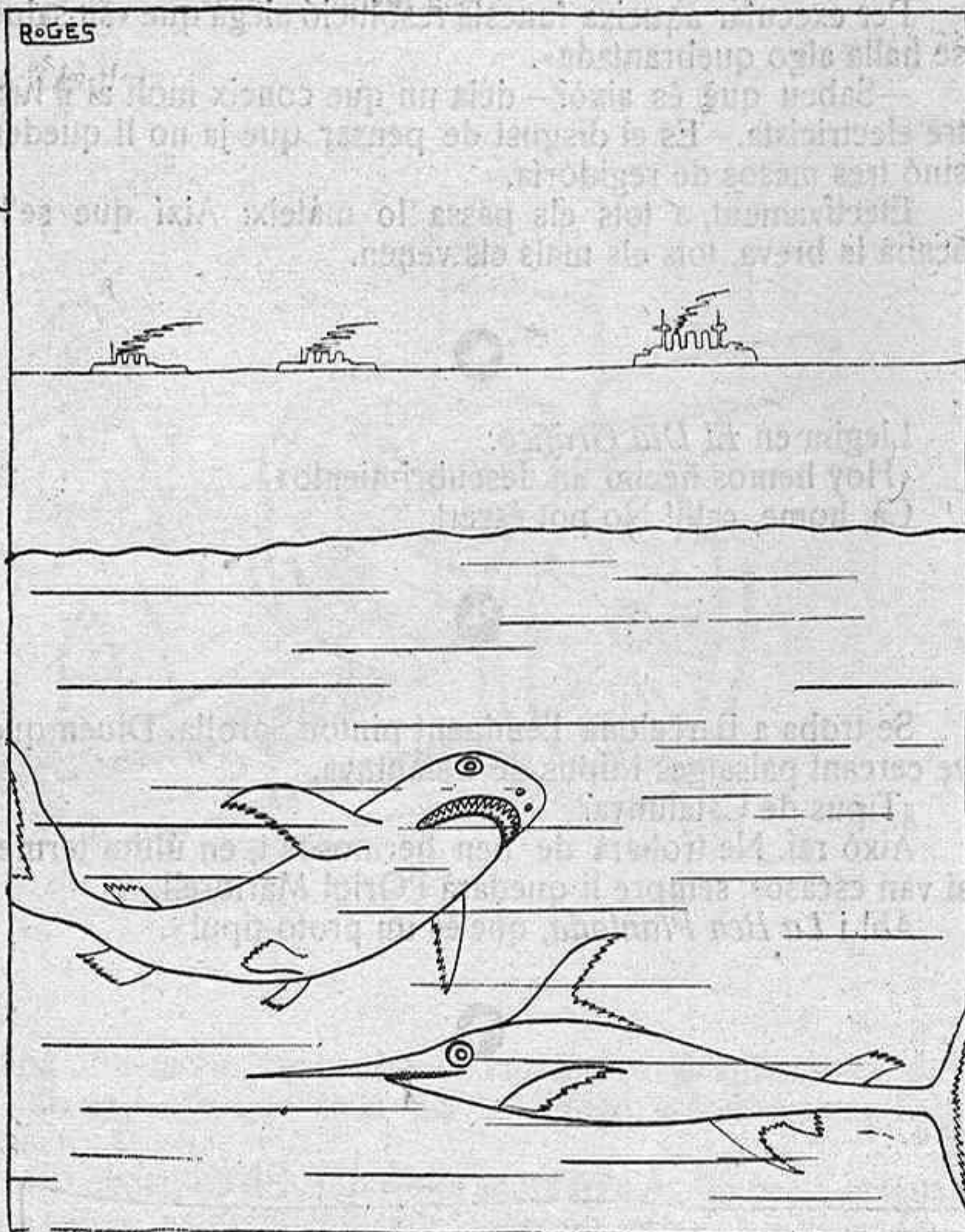
Això rai. Ne trobarà de ben hermosos i, en últim terme, si van escasos, sempre li quedarà l'Oriol Martorell.

Ah! i *La Ben Plantada*, que és un proto-tipu!

IDILI INTERROMPUT

El moço.—Que volen un reservat?

—Que tens, gana?
—I do? Quina llàstima que no poguem tirar torpedos.

PREPARATIUS

—No sé porque me la fan netejar si el dia de les eleccions l'han d'ensuar altra vegada.

Hi han coses que un no se les pot acabar. Una d'elles és lo de la zona neutral.

Mirin que en Dato tan neutral, tan neutral... i ens fa passar amb raons!

Ara com ara el mai prou alabat registre de goços ha esdevingut un fracàs.

Són tant pocs els veïns que s'acosten al Municipi a registrar els seus cans, que la proporció resulta altament ridícula. Per posar-hi remei s'haurà de acudir al extrem de la delació. Els veïns enemics del *quisso* hauràn de denunciar als veïns que'n tinguin; no hi haurà altra manera de fer-los esquitxar els quartos.

Perque una cosa ha quedat ben demostrada:

L'home és el gran amic del goç, però l'home pel seu gran amic no's desfà ni de 5 pessetes.

El marquès de Dos Fuentes se'ns ha enfadat.

S'ha enfadat amb els catalans perque s'atreveixen a fer una Assamblea i una manifestació contra el Govern; i diu que'l convidin que ell també hi assistirà.

Què vol aquest senyor de sang blava?... Una controversia? Que vingui que'l coneixerem!

Diu que parlarà en nom dels castellans.

Perquè no se la fan ells una Assamblea? Quina culpa hi tenim si els de cap aquí ens entenem i els de cap allà no se saben entendre?

Ja hauràn vist que'ls teatres funcionen tots, i amb èxit, amb molt èxit.

Totes les companyies estàn contentes.

Ara sembla que'l *Cine* anirà de *capa calda*... Però ¿i de teatre català? Per ara bons... gracies!

Han estat a Barcelona la Guerrero i en Diaz de Mendoza per a ultimar amb en Mestres, l'aixerit empresari del «Liceo», una temporada de primavera en aquell teatre.

Enhorabona a tots.

A. B. C.

El popular cronista de la guerra Joan Pujol, se troba actualment a Barcelona.

Sembla que de primer intent, els nostres germanòfils volien obsequiar-lo amb un banquet; però després, ben pensat, ho han deixat córrer.

Algú va dir:

—Venint d'Alemanya, si li donem un gran sopar, semblarà que volem rescabar-li els àpets endarrerits.

I es veritat; hauria sigut una ironia que posaven a les mans dels francòfils.

Ara lo que'l senyor Pujol necessita és netejar els budells.

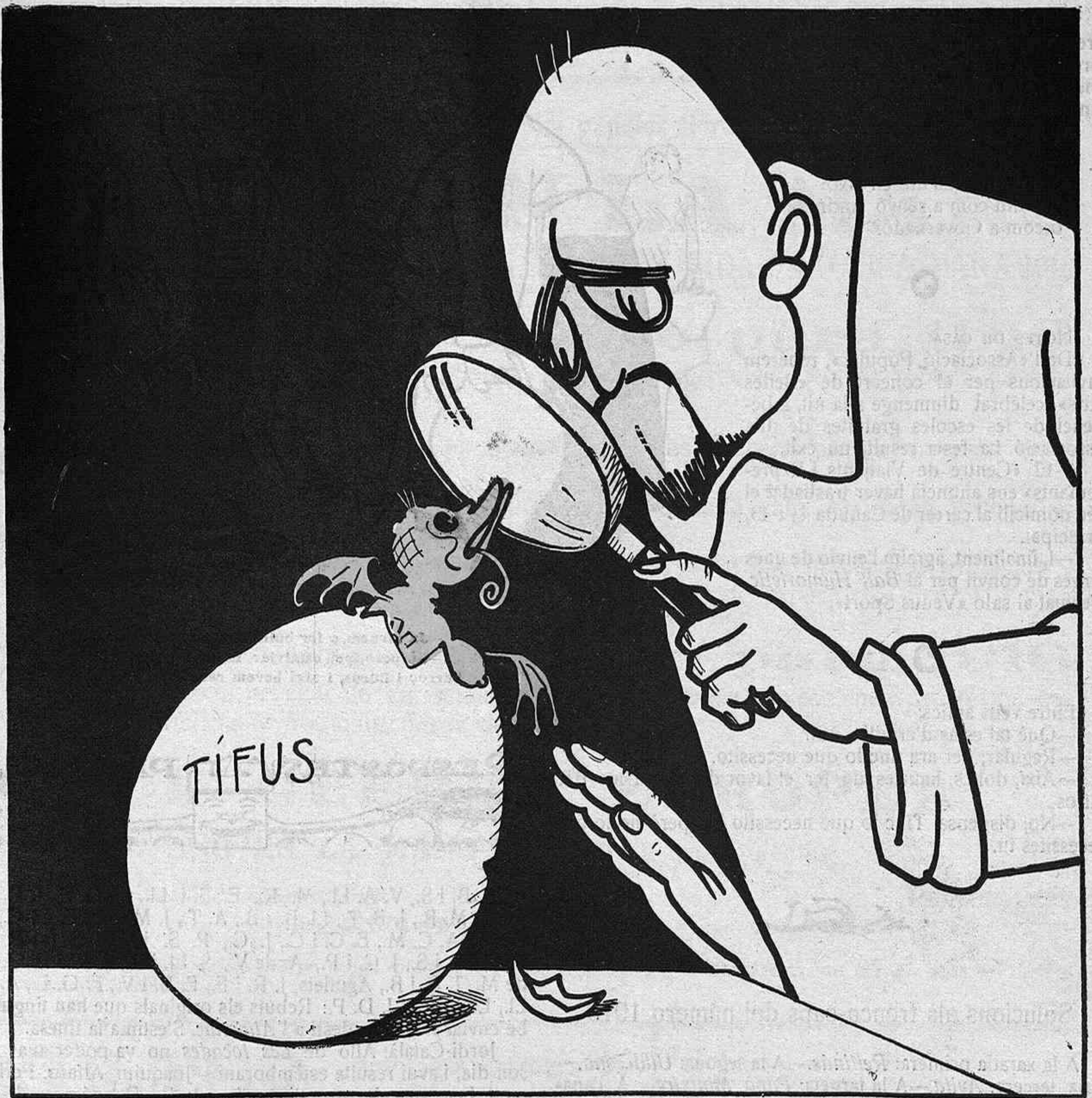
Olé per les inventives!

Una altra pensada genial del nou mestre de cerimonies de la Diputació, l'ex pinta-mones Utrillo.

Saben quina reforma implanta ara a la Casa?

Doncs prohibeix fumar als porters i ordenances.

Lo que aquests diràn, com si els sentíssim:

ELS EPIDÈMICS

—Vaia una justícia!... A nosaltres se'ns fa llençar el cigaret, mentre ell se fuma descansadament la gran breva.

Unes quantes pessetes han sigut regatejades pels lligaires de la Diputació al monument d'en Pí i Margall.
Tan-se-val.

Si en Pí hagués sigut de la colla d'ells i de l'execució del projecte se'n haguessin d'encarregar els homes de la Lliga, s'hi gastarien moltes mils pessetes, però, en canvi aixecarien, en comptes d'un gran monument, una gran pasterada com aquella de la plaça de l'Universitat.

☛ I... váyase lo uno por lo otro.

—Surto?... no surto?... Miri que ja estio a punt.
—Espera't, ximplet. No facis res, que no t'ho diguem nosaltres.

Una vella reganyosa s'havia casat en segones nupcies, i quan s'enfadava amb el séu nou espòs, sempre li deia lo mateix:

—Ah, quina diferencia tan gran, de tu an el meu pobre primer marit!

I ell invariablement li responia:

—Ja ho crec que n'hi va de diferencia!... Ell va tenir la sort de morir-se i jo no.

El mestre pregunta al petit Miranius:

—Quan a un nen li donen una cosa bona, què ha de dir? El xicot tot formal:

—En vui més.

El Governador civil ha donat el corresponent permis per a la manifestació pro zones neutrals que's celebrarà diumenge, i ha dit que «creu que l'acte serà un gran èxit»

Mau!

Serà graciós saber-se com ho deu dir ell això: ¿ho diu com a senyô Andrade o com a Governadô?

NOTES DE CASA.

De l'«Associació Popular», rebérem invitacions per al concert de «Belles Arts», celebrat diumenge a la nit, a benefici de les escoles gratuïtes de dita associació. La festa resultà un èxit.

—El «Centre de Viatjants i Representants» ens anuncia haver traslladat el seu domicili al carrer de Canuda 41 i 43, principal.

—I, finalment, agraim l'envío de unes targetes de convit per al *Ball Humorístic*, efectuat al saló «Venus Sport».

Entre vells amics:

—Què tal estàs d'ermilla, noi?

—Regular; per ara tinc lo que necessito.

—Així, doncs, hauries de fer el favor de deixar-me dèu duros.

—No; dispensa. Tinc lo que necessito jo; però no lo que necessites tu.

—Ja tornem a fer bullir l'aigua mestreja?
—Sí, però, per estalviar feina i gasto, hi tiro l'arroç i fideus, i així bevem escudella.

S. B. i S., V. A. Ll., M. R., E. S. i Ll., Ll. G. S., J. P. C., R. V., M. B., J. B. T., Ll. B. i B., A. T., J. M^a. M., E. G. C., F. G. i J., A. C. M., E. C. i C., J. C., P. S. i M., J. B. (a) P. del C., A. C. i S., J. C. i P., A. de V., S. Ll. i R., J. V. i B., J. N. de M., J. B. i B., Aguilera, J. R. i F., E. B. i V., F. G. L., A. R. Ll., Ll. S. P., i J. D. P.: Rebutts els originals que han tingut a bé enviar-nos amb destí a l'*Almanac*. S'estima la finesa.

Jordi Català: Allò de *Les tocases* no va poder anar en son dia, i avui resulta estemporani.—Joaquim Alfaro: Podria molt ben succeir que s'insertés.—J. B.: Pel número de les Festes Majors no va arribar a temps i ara no'ns té cap utilitat. Ho sento.—Jesus Sánchez: Treballi amb constància, dibuixi molt del natural per a vostè mateix, i d'aquí dos o tres anys... ne tornarem a parlar.—N. P. M.: Ja degué veure que's publicà en l'extraordinari de «La Campana». *Merçi*.—F. F: El seu escrit, de forma bastant defectuosa, enclou escassa novetat. No mostra de bò més que la bona intenció; i de sanes intencions l'infern n'es plè.—Una catalana: Ho llegirem amb calma i, si va, anirà. Els piropos de referencia els traslladem al dependent de *marras*.—F. de P. Sagrera: No'ns convé.—Perfet Suárez: Massa flouresca.—J. S.: Lo de Sant Hilari, no és que estigui mal; però té una gracia purament local.—Valgue'm Déu: Valgue'm Déu i que és dolent!—J. P. i S.: Com que'm dóna facultats, doncs el tiro, tiro, tiro... com que'm dóna facultats, el tiro als papers mullats.—R. Peralta Solà: No està malament el fons, però és tan plena, però és tan plena... no està malament el fons, però és tan plena d'incorreccions!...—Pere R. i F.: El curt pot-ser sí, el llarg pot-ser no.

Solucions als trenca-caps del número 1910

A la xarada primera: *Rellinàs*.—A la segona: *Ulldecona*.—A la tercera: *Avila*.—A la targeta: *Papà Ministre*.—A l'anagrama: *Preu-Peru*.—A la mudança primera: *Net-Nat-Nit*.—A la segona: *Ric-Ruc-Roc*.—A la conversa: *Irene*.—A l'endevinalla: *La regadora*.

XARADA

La primera part de persona;
és negoció la segona,
és musical la tercera.
I la filla de don Pere
el dia de Carnaval
va vestida de *Total*.

E. Sala (a) Noi Maco

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Oim, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

Dentro pocos días fijaremos la aparición del popular libro

EL AÑO EN LA MANO

ALMANAQUE ENCICLOPEDIA POPULAR DE LA VIDA PRÁCTICA, PARA 1916

El Año en la Mano para 1916

constituirá, además de una perfecta agenda, un libro de agradable lectura repleto de provechosas instrucciones.

Los hombres hallarán en él infinidad de datos concernientes a diversas especialidades que pueden serles útiles.

Las mujeres lo considerarán como el mejor dietario para sus notas, y como un verdadero almacén de secretos de economía doméstica.

Los niños lo hojearán a menudo para solazarse en sus numerosos grabados y en sus secciones especiales que despertarán en ellos ansias de saber.

El Año en la Mano para 1916

contiene una selecta sección de curiosidades bélicas, verdadera miscelanea de gestas heroicas, características y originales fases de

LA GUERRA EUROPEA

EL AÑO EN LA MANO se venderá a los siguientes

Precios	Edición económica	Pesetas 1'50
	» lujosamente encuadernada	» 2'—

AVISO.—Los corresponsales que no hayan formulado el pedido, que lo hagan sin pérdida de correo, pues serviremos las demandas por riguroso turno.

KULTUR

Antología bárbara de los tiempos modernos

Album de 68 caricaturas en color, con una intencionada cubierta a varias tintas

Texto Español y Francés

Un tomo

Pesetas 1

J. RUSKIN

PRERRAFaelISMO

Traducción de E. MORALES VELOSO

Un tomo

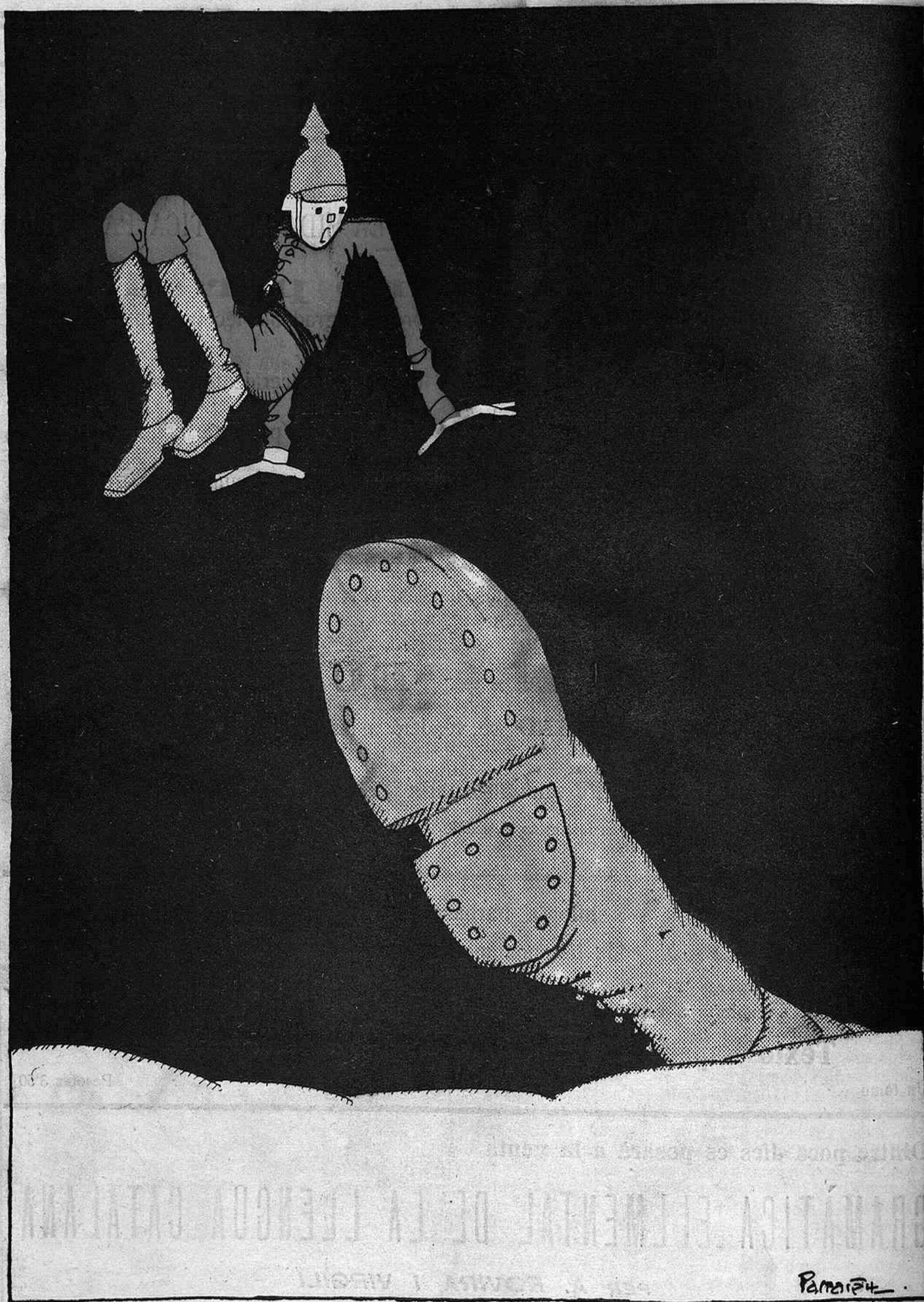
Pesetas 3'50

Dintre pocs dies es posarà a la venta

GRAMÀTICA ELEMENTAL DE LA LLENGUA CATALANA

PER A. ROVIRA I VIRGILI

NOTA.— Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, además, un ral pera certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

Al nord de França l'esperit de les tropes alemanyes és molt *elevat*.